

3.5. Şiir

Dilin üst düzeyde bireysel kullanımından doğan, coşkuya dayalı metinlerdir. Şiirde dil göstergeleri bilinen anlamlarının dışına çıkar ve imge değeri kazanır. Şair dış dünyayı kendi hayal dünyasında yeniden yaratır; varlık, nesne ve kavramları simgeye dönüştürür. Ses, imge, ritm, ölçü, tema, anlam... şiirin öğeleri arasındadır.

Fransız şair Paul Valéry düz yazıyı yürüyüşe, şiiri dansa benzetir. Her iki eylem de bedenle gerçekleştirildiği hâlde, amaç ve işlev bakımından birbirinden tamamen farklıdır. Yürüyüş, bir hedefe ulaşmayı düşündürürken; dans, estetik zevki çağırıştırır.

3.5.1. Çocukta Şiire Karşı İlgisi

Çocukların şiirsel metinlere ilgisi erken yaşlarda başlar. Ninniler ve masallar çocuğun bu alanda karşılaştığı ilk örneklerdir. Söz konusu metinler, taşıdıkları ses benzerlikleri ve ritmik söyleyişler bakımından çocuk ruhuna yakındır. Ninniler hem melodi hem de ritm ve ses değeri taşır. Söz ve melodi, çocukta müzik ihtiyacını karşılar.

Şiir, taşıdığı müzikal unsurlarla çocuğu kendine çeker. Sözlerin anlamını bilmese de sesi çocuğun hoşuna gider. İki üç yaşındaki çocukların, anlatılan bir masalı, söylenen bir ninni ya da şarkıyı ilgiyle dinledikleri görülür. Ninnilerdeki tekrarlar, masallardaki ses yinelemesine dayalı tekerlemeler çocuğun ilgisini çeker.

Çocuk ve şiir arasındaki ilişki doğal bir çizginin uzantısıdır. Çocuk ilk konuşma alıştırmaları sırasında yetişkinleri taklit eder; ses bakımından birbirine benzer kelimeleri söylemeye çalışır. "Baba", "dede", "mama..." gibi. Bunun yanında, sözcükleri kendi telâffuz gelişimine paralel olarak değiştirir, kelimelere yeni ve farklı anlamlar yükler. Bir bakıma farkında olmadan mecazlaştırır. "Atta", "dudu", "agu..." gibi.

Erken yaşlarda çocuğa şiir okumak ve onda şiir dinleme alışkanlığı oluşturmak, ileriki yaşlar için önemlidir. Çocukta hayal gücünün ve yaratıcı yönün gelişmesi, dili kullanma gücünün artması bu sayede kolaylaşır.

Çocukların şiirden hoşlanma nedenleri arasında şunlar sayılabilir:

1. Şiirin dış öğelerinden biri olan ölçü (vezin), çocukta ahenk duygusunu geliştirir.
2. Uyaklar, söz oyunları, ses tekrarları gibi müzikal öğeler çocukların ritm duygularına seslenir.
3. Çocuk hayal dünyasında var olan güzelliklerin bir bölümünü şiirde de bulur.
4. Doğaya ve çevreye olan ilgisinin şair tarafından paylaşılmış olması çocuğa ilginç gelir.
5. Çocuk, şiir yardımıyla kişisel yaşantısını, gözlem, izlenim ve duygularını zenginleştirir.

3.5.2. Çocuk Şiiri

Şiir adı verilen edebî türün taşıdığı bütün estetik kaygılar ve ölçüler çocuk şiiri için de geçerlidir. Fark, kullanılan dil malzemesinin çocuğa göre oluşundadır. Ancak bu, yazılan şiirin yalnızca belli yaşta çocuklar tarafından okunacağı ya da okunması gerektiği anlamına gelmez. Çocuk şiiri, her yaşta okuyucunun okuyabileceği şiirdir.